

EVOLUȚIA SECULARĂ A UNUI MUZEU. ARHIVA ȘTIINȚIFICĂ A COMPLEXULUI NAȚIONAL MUZEAL „ASTRA”

Carmina MAIOR

La o sută de ani de la expoziția care-i marca nașterea, Muzeul „ASTRA” ajuns în prezent Complex Național Muzeal și-a îmbogățit și și-a diversificat patrimoniul în calitatea sa de păstrător al măturilor civilizației populare tradiționale. Dacă patrimoniul său oglindește complexitatea vieții tradiționale și este pus în valoare prin expoziții, Arhiva sa științifică oglindește complexitatea activității muzeistice. Cele circa 6.000 U.A. rezultate din prelucrarea primară (1) sunt supuse prelucrării științifice în urma căreia unitățile arhivistice iau forma și cota definitivă. Astfel, conform structurii propuse, rezultă opt grupe principale, unele din ele având subgrupe. Criteriul acestei structurări este cel legat de conținut, în cadrul grupelor unitățile arhivistice fiind ordonate cronologic. Arhiva științifică are astfel propriul său nomenclator care se prezintă astfel:

- A.** Materiale privind istoricul și evoluția muzeului, personalul și patrimoniul său.
 - A.I. *Momentul „ASTRA”* - documentație privind activitatea muzeologică a ASTREI (reproduceri foto și xerox, publicații, mss. etc.).
 - A.II. Etape de dezvoltare a muzeului (acte, P.V., articole, studii, rapoarte, proiecte).
 - A.III. Istoricul activității muzeului (planuri și rapoarte de activitate).
 - A.IV. a. Patrimoniul (dosare de monument, inventare).
 - b. Personalul (condici de prezență, c.v. angajaților).
- B.** Cercetarea științifică în muzeu (rapoarte, articole, studii, traduceri, chestionare, fișe).
 - B.I. a. Civilizația populară românească, în general.
 - b. Cercetare monografică (regiunea Brașov, diferite localități).
 - c. Cercetarea în Mărginimea Sibiului.
 - d. Cercetarea în Țara Oltului.
 - e. Cercetarea pe baza chestionarelor a icoanelor pe sticlă.
 - f. Cercetarea pe baza chestionarelor a portului popular.
 - g. Cercetarea pe baza chestionarelor a datelor etnografice și folclorice în localitate.
 - h. Cercetarea pe baza chestionarelor a obiceiurilor de nuntă.
 - i. Cercetarea pe baza chestionarelor a industriei și mijloacelor de transport popular.
 - j. Cercetarea pe baza chestionarelor a instalațiilor de industrie populară.
 - k. Cercetarea pe baza chestionarelor a păstoritului.
 - l. Cercetarea pe baza chestionarelor a boștinăritului.
 - m. Culegeri de folclor.
 - B.II. Civilizația populară a sașilor, secuilor, maghiarilor.
 - B.III. Civilizația rromilor.
 - B.IV. Civilizații ale popoarelor extraeuropene.
 - B.V. Marketing și pedagogie muzeală.
- C.** Corespondența.
- D.** Manifestări muzeale:
 - D.I. Expoziții.
 - D.II. Târguri:
 - a. Târgul Creatorilor Populari din România.
 - b. Târgul=Olimpiada Națională a Copiilor Meșteșugari.
 - c. Târguri naționale și internaționale.
 - D.III. Festivaluri:
 - a. Festivalul Național al Tradițiilor Populare
 - b. Festivalul Internațional al Filmului Antropologic.
 - c. Festivaluri naționale și internaționale.
 - D.IV. Obiceiuri tradiționale reconstituite în muzeu.
 - D.V. Academia Artelor Tradiționale din România.
 - D.VI. Alte manifestări: a. Activități cu copii,
 - D.VII. Proiecte culturale.

E. Colaborare cu instituții culturale.

- E.I. Foruri internaționale: a. I.C.O.M.
b. U.N.E.S.C.O.
c. A.E.M.A.L.
- E.II. Alte asociații: a. române.
b. străine.

E.III. Parteneriat.

- E.IV. Colocvii, simpozioane, sesiuni, consfătuiri:
a. naționale.
b. internaționale.

- E.V. Alte muzee: a. românești.
b. străine.

- F. Impresii despre muzeu:** a. presa.
b. cartea de onoare.

- G. Fonduri speciale:** a. "I. Macrea-maestru coregraf".
b. "Dr. C. Irimie".

H. Acte, norme, materiale tipizate (modele de fișe, tabele, chestionare).

Această structură oferă un tablou sinoptic al arhivei și răspunde nevoii de acces cât mai ușor la informație.

Dinamica grupelor este diferită în funcție de orientarea activității științifice în anumite perioade a complexului muzeal, deoarece aici sunt depozitate doar materialele cu conținut științific, cu termen de păstrare permanent.

Un loc special a fost acordat acelor materiale care oglindesc eforturile făcute pentru făurirea unui muzeu național, reprezentativ pentru cultura populară tradițională. Deși unele documente sunt cu conținut administrativ, chiar politic, ele își găsesc locul în arhivă pentru că au valoare istorică.

Astfel, prima grupă, A, cuprinde o „istorie” a muzeului, care are drept punct de pornire *momentul „ASTRA”*, subgrupa A.I. În cadrul acesteia un loc deosebit îl ocupă un inventar original al colecției de obiecte muzeale de la începutul secolului al XX-lea, aflat în manuscris. Tot în original, au ajuns prin donații, un inventar de bibliotecă locală și alte câteva documente, manuscrise. Pentru a avea continuitate s-au făcut completări cu copiile unor documente din arhivele statului. Astfel primii pași ai muzeologiei românești apar atestați de documentația necesară, pentru că arhiva nu are numai scopul salvării și păstrării a documentelor ci și cel pedagogic: de educare a tinerelor generații de muzeografi. Orice lucrare apărută despre ASTRA care s-ar putea încadra în acest domeniu este căutată și adusă în arhivă, completând această subgrupă. Folosindu-ne de tehnicile moderne de reproducere a documentelor am adăugat și imagini ale clădirii Muzeului „Asociațiunii”, ale primei expoziții muzeale, ale frunțașilor aștriști. Posedăm de asemenea studii actuale consistente privind activitatea susținută a ASTREI pentru un muzeu național, cum sunt dactiloscritele unor lucrări de mai mari dimensiuni ale lui Dorin Goția, Ana Grama și studii de dimensiuni mai modeste ale tinerilor muzeografi. Dinamica acestei subgrupe demonstrează interesul permanent pentru ceea ce a însemnat începuturile muzeologiei românești.

Subgrupele AII și AIII cuprind „etapele” de dezvoltare ale muzeului și istoricul activității muzeale. Prima este o parcurgere pas cu pas a dificilului drum pentru recunoașterea dreptului etnografiei, a culturii populare tradiționale, de a fi reprezentată de un muzeu cu același respect și importanță ca și arta și istoria. Documentele oglindesc greutățile întâmpinate în obținerea aprobărilor pentru spațiu, modul în care era gestionat un patrimoniu valoros, permanenta imixtiune politică și cenzura politicii asupra culturii practicate în perioada comunistă. În egală măsură este oglindit efortul tenace și pasiunea științifică a echipei de muzeografi etnografi care au făcut posibilă nu numai păstrarea patrimoniului primului muzeu românesc, al ASTREI, dar și îmbogățirea permanentă a acestuia și mai ales încununarea eforturilor prin crearea celui mai valoros muzeu în aer liber în Dumbrava Sibiului.

Documentele din această subgrupă sunt diverse de la acte, cereri, decizii, aprobări, la studii documentate pentru a aduce obiective muzeale valoroase în Dumbrava, de la articole pentru popularizarea acestor acțiuni la lucrări care marchează permanenta ascensiune a ceea ce a fost o secție ca apoi să redevină un muzeu dezvoltându-se apoi ca un complex muzeal recunoscut drept Complexul Național Muzeal „ASTRA”.

Subgrupa AIII cuprinde activitatea muzeală adică planurile anuale, proiectele și rapoartele de activitate. Ea vine în completarea precedentei. Studiarea planurilor și rapoartelor demonstrează tenacitatea muncii echipei de muzeografi pentru a pune în practică ceea ce-și propuneau, indiferent de dificultăți. Documentele nu au caracter formal. Prin ideile dezvoltate inspiră , dau impuls și model.

Subgrupa AIV cuprinde: **a.** patrimoniul și **b.** personalul. A.IV.a.Patrimoniul înseamnă dosare de monument, inventare mai vechi cu valoare istorică, acte ale unor achiziții deosebite; A.IV.b. Personal înseamnă listele de personal din condicile de prezență completate cu C.V. membrilor colectivului muzeal. S-a considerat necesară crearea acestor subgrupe care dau o imagine a creșterii patrimoniului și dincolo de actele păstrate în arhiva administrativă, conturează complexitatea personalității celor care au lucrat și lucrează în instituție.

Conceperea acestei grupe de arhivă cu subdiviziunile prezentate, urmărește să păstreze toate documentele care oferă posibilitatea cunoașterii istoricului eforturilor care au făcut posibil actualul Complex Național Muzeal „ASTRA” - Sibiu.

Celelalte grupe cuprind activitatea științifică desfășurată în instituție, manifestările muzeale organizate, precum și relațiile acesteia cu diferite alte instituții sau foruri culturale. Complexitatea acesteia a determinat împărțirea în mai multe grupe și subgrupe pentru o mai ușoară regăsire. Fiecare are o importanță particulară pentru că fiecare reprezintă un moment în dezvoltarea etnologiei, un efort personal sau colectiv spre a aduce un plus la zestrea culturală națională. Această parte a arhivei completează imaginea a ceea ce înseamnă acest complex muzeal.

Crearea acestei arhive a urmărit în principal păstrarea documentelor de importanță științifică, pentru că activitatea științifică a personalului de specialitate, dacă nu este valorificată în studii publicate, se pierde. Materialele pe care se lucrează până la elaborarea unui studiu final au însă și ele importanța lor. Ades nu sunt epuizate. Unele demonstrează un mod de abordare, o tehnică de lucru, o mentalitate; un chestionar, o fișă de teren mai poate fi utilă ca informație. Astfel materialele depozitate în arhiva științifică sunt tot mai interesante și diverse. Aceasta duce la necesitatea structurării arhivei; este o evoluție normală. Arhiva devine un teren de cercetare pentru oricine este interesat de instituție și domeniul de activitate al acesteia pentru că altfel acestea nu pot fi înțelese. Rolul pedagogic al arhivei se motivează prin aceea că este permanent cea care oferă un răspuns, un argument, un exemplu, în măsura în care oferă și un domeniu de cercetare. Cercetarea acesteia este o datorie și o necesitate pentru muzeografi și pentru oricine înțelege importanța cunoașterii istoriei culturii noastre tradiționale, cea care ne dă identitate. A cerceta Arhiva Științifică, care este tocmai oglinda evoluției seculare a primului muzeu care și-a propus de la începuturi să fie tezaur de cultură populară și școală pentru generații, devine astfel un pas necesar spre găsirea și înțelegerea propriei identități naționale.

Notă : Despre istoricul și etapele de organizare și prelucrare a arhivei în *Cibinium 1990-2000*.

A CENTURY OLD EVOLUTION QF A MUSEUM. SCIENTIFIC ARCHIVES.

- Summary -

The Scientific Archives of C.N.M. Astra reflects the complexity of the activity in our institution. Now, it contains 6000 U.A. They are subject of a scientific process and are divided into 8 main groups and several secondary ones. This responds to the need of an easy and complete information.

The first group, A, with 4 subdivisions, represents the history of the museum. It begin with the period of “The Astra Museum”, the first Romanian Museum (the A.I. subgroup). Acts and Documents reflect step-by-step the evolution of the museum up to the present „ASTRA” National Museum Complex Sibiu (the A.II. and A.III. subgroups). The last subgroups, A.IV.a and b, contain plans and minutes, data about the heritage and the people who worked here.

The aim of the Archives is to be both a thesaurus and a schoul for the young ethnologists, that's why studying it becomes a necessity.